

Тешко је побројати све нападе које сам, заједно са још неколицином колега, својевремено морао да истрпим због елементарног аналитичког увида да Српска радикална странка уопште није тако хомогена као што се мисли, та да у њој већ дуже време постоје приметне и наизменичне тенденције „де-шешељизације“ и „ре-шешељизације“. Радикали су у српском политичком „мејнстриму“ годинама третирани као монолитно „царство зла“, а евентуалне разлике и пукотине које су се код њих све више назирале тумачене су само као још једно радикалско лукавство и перфидна замка за збуњивање лаковерних гласача. А Томислав Николић не само да у том погледу није био никакав изузетак, него је, нарочито у време председничких кампања, управо због његовог блажег, за радикале атипичног наступа, на његов рачун изливано више увреда и жучи него чак и на самог Шешеља.

И зато је сада помало комично сада гледати како се из истих оних кругова који су били склони да радикале мање-више третирају као политичке губавце, да не кажем - звери, данима простире црвени тепих Томиславу Николићу, његовим радикалским саборцима и његовој будућој странци.

(Не)очекивано дистанцирање од Шешеља и остатка Српске радикалне странке за сада је користило Томиславу Николићу макар утолико што је у јавности најзад могао да чује и похвале на свој рачун. Тако је „Тома гробар“, „Тома тастер“ и „Тома марионета“ преко ноћи постао „Тома реформатор“ и „Тома европејац“, а његово одвајање од Шешеља проглашено за „нешто најбоље што је задесило српску политичку сцену после 5. октобра“. Већина ових садашњих похвала је, наравно, претерана – баш као што су такве биле и пређашње критике – а неке су чак и директно контрапродуктивне спрам Николићевих будућих политичких амбиција. Али овај најискуснији српски парламентарцац, Павле Вујисић српске политичке сцене, генијални натуршчик који је, иако без формалног образовања, постао готово појам и еталон свог заната, као да више нема снаге или воље да одбије или раскринка ове данајске комплименте.

Један од колега аналитичара, који годинама уназад поводом радикала није успео да састави нити једну једину, макар неутралну, а камоли афирмативну реченицу, изјавио како ће за Николићем отићи они „млађи, лепши и паметнији“ радикалски свет. Тако је, на крају, макар и ретроактивно, неко у јавности признао да се и међу радикалима може начи чак и понеко млад, леп и паметан. А са Николићем ће, наравно, отићи разни – али пре свега онај мекши, прагматичнији и властољубивији део радикалног тела. Отићи ће они уморни од великог србовања и Велике Србије, они којима је досадило да буду вечити „морални победници“ и који се надају да ће са Томом пре него са Шешељем стићи до свог колача власти.

Николић је највероватније искрен када говори о односима у врху радикала и притиску којем је био изложен. Ни једном странком се не управља нарочито демократски, а Шешељ је сигурно у том погледу бруталнији и бахатији од већине других. Међутим, тешко да је он сада открио неко своје непознато лице које је свих ових година и деценија било скривено Николићу и његовим сарадницима. И поставља се питање како им то раније

није сметало.

Ипак, ако се пажљивије прате Николићеви наступи, постаје очигледно да се он није дистанцирао само од Војислава Шешеља и његовог ауторитарног начина вођења странке. Да се не лажемо, Тома је направио велики заокрет, да не кажемо, салто мортале у односу на све оно што је годинама уназад био и говорио. Чак ни његова несумњива вештина, као ни исто тако несумњива наклоност медија који нису показали много амбиције да превише чачкају по мотивима и позадини Николићеве метаморфозе, није могла да прикрије чињеницу да Тома данас ипак другачије говори не само о Шешељу, него и о Европи, Русији, ССП-у, а нарочито о Борису Тадићу и Демократској странци. Можда је променио мишљење. Можда је сада и више у праву него пре. Али остаје чињеница да су и Николић и радикали свој рејтинг, гласове и мандате ипак добили на једној другој и другачијој, антирежимској и антизападној причи.

Николић је сувише искусан да би био несвестан подршке коју му у овом актуелном обрачуна са Шешељем пружили сви они који никада нису имали лепе речи за радикале, нити за њега лично. Исто тако, довољно је паметан да би могао имати илузије како је та подршка „ничим изазвана“, бесплатна и безусловна.

Зато су, у суштини, могућа само два тумачења онога што већ две недеље гледамо на политичкој сцени. Или је, једноставно речено, Тома „легао на Тадићеву руду“ и истакао своју кандидатуру да у неком наредном дељењу карата он буде „Дачић уместо Дачића“. Или је само „лукаво“ прихватио ову подршку својих дојучерашњих непријатеља не би ли се осветио Шешељу, преузео му странку и гласаче, и коначно оформио једну „нормалну“, умерено патриотску и конзервативну странку, кадру да се, према потреби, са Тадићевим ДС-ом равноправно бори или пактира. Е, сад, сигурно да ће у наредним данима Николић и његови следбеници инсистирати управо на овом другом тумачењу. Могуће да ће у њега чак и искрено веровати. Али је невоља што се у конкретној политичкој пракси, као и у очима доброг дела радикалских гласача, ово друго неће моћи јасно разликовати од оног првог.

Све у свему, много је ту више питања него што је некако збуњени и смањени Николић у својим безбројним наступима последњих дана имао одговора. И можда се управо у неким од тих питања, односно Николићевих немушних одговора, крије разлог због чега је Александар Вучић одлучио да, барем за прво време, па и по цену могуће маргинализације, остане изван читаве приче. Није уопште случајно што су претходних дана дословно сви медији – и они, наводно, „европејски“ и они као бајаги „национални“ – Вућића непрестано мамили и привођили Николићу. Јер, са Вучићем и Томом у истом строју већ се може говорити о озбиљној и великој подели у СРС-у, а у противном само о извесној, већој или мањој штети. Зато ће, како тренутно ствари стоје, после свега, на крају баладе радикали можда имати више штете него што ће сам Николић имати користи. А то је вероватно и био циљ?